

AGER

ASOCIAȚIA PENTRU GUVERNARE EFICIENTĂ ȘI RESPONSABILĂ

GHID

cu privire la aplicarea

Legii Nr. 74 din 21.05.2020

AGER

ASOCIAȚIA PENTRU GUVERNARE EFICIENTĂ ȘI RESPONSABILĂ

Chișinău, 2023

AGER

ASOCIAȚIA PENTRU GUVERNARE EFICIENTĂ ȘI RESPONSABILĂ

Asociația pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă AGER este o organizație neguvernamentală și non-profit a cărei misiune este de a promova realizarea practică a conceptelor de bună guvernare. Scopul AGER constă în a contribui la promovarea reformelor pentru edificarea unui stat de drept bazat pe respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, în care guvernarea este eficientă, transparentă și responsabilă, activează în serviciul public și beneficiul tuturor cetățenilor Republicii Moldova.

PARTENERSHIP FOR
TRANSPARENCY

Fondul de Parteneriat pentru Transparență (PTF) are sediul în Washington DC și are misiunea este de a promova abordări inovatoare conduse de societatea civilă pentru îmbunătățirea guvernării, creșterea transparenței, promovarea statului de drept și reducerea corupției în țările în curs de dezvoltare și în curs de dezvoltare. Din 2000, PTF a susținut peste 250 de proiecte care vizează promovarea implicării ONG-urilor în decizii, procese și legi care impun transparența și responsabilitatea în achizițiile publice.

www.viitorul.org

IDIS „Viitorul” este un think tank independent, înființat în 1993 care combină cercetarea socială, politică și economică cu componente solide de advocacy. Instituția realizează cercetări aplicate de monitorizare pe mai multe domenii: economie, politica socială, politicile UE, dezvoltarea regională, dar și riscurile de securitate și de politică externă.

Ghidul de față este realizat în cadrul proiectului „Monitorizarea achizițiilor sectoriale în Republica Moldova” implementat de către AO „Asociația pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă AGER” în baza grantului oferit de către Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” și Fondul Parteneriat pentru Transparență (PTF) în cadrul proiectului „Consolidarea integrității în achizițiile publice”.

Disclaimer

Informațiile prezentate în ghidul de față nu reprezintă opinia finanțatorilor. Totodată, acestea nu reprezintă o consultație juridică, iar autorii nu poartă răspundere pentru ele. Legislația achizițiilor este în permanentă actualizare și cititorii urmează să verifice informațiile din acest ghid în sursa primară - reglementările în vigoare la momentul aplicării lor. De asemenea, atenționăm că autoritățile publice din Republica Moldova ar putea să ofere o altă interpretare decât cea din acest ghid asupra normelor analizate. Acest ghid constituie o interpretare doctrinară și nu una oficială a reglementărilor aplicabile achizițiilor sectoriale.

Introducere

Scopul acestui ghid este familiarizarea cu prevederile Legii Nr. 74/2020 privind achizițiile sectoriale, și anume când și cum acestea trebuie aplicate. Din cauza faptului că Legea nr. 74/2020 a fost aprobată și a intrat în vigoare ulterior Legii nr. 131/2015 privind achizițiile publice, multe persoane continuă să facă referire la prima în cazul achizițiilor sectoriale. De asemenea, sunt și cazuri în care este aplicată în mod eronat Legea Nr. 74/2020.

Grupul țintă Acest ghid este destinat operatorilor economici interesați să participe la achizițiile sectoriale și entitățile contractante. De asemenea, acesta poate servi drept reper pentru societatea civilă care monitorizează achizițiile sectoriale.

Notă

Acest ghid nu răspunde la toate întrebările care pot apărea în legătură cu achizițiile sectoriale. Scopul lui este de a indica unde se aplică și unde nu se aplică Legea Nr. 74/2020 și de a explica cum ea funcționează. În ceea ce privește situațiile în care Legea pre-notată nu se aplică, acestea rămân a fi în afara scopului ghidului dat. De asemenea, ghidul dat nu se va referi la executarea contractelor sectoriale, proces care este reglementat în special de legislația civilă, dar și reglementările sectoriale relevante. Acest ghid nu constituie o consultație juridică, iar dacă o întrebare a Dvs. a rămas fără răspuns, vă rugăm să consultați un specialist în domeniu.

1.

Aspecte generale

La momentul publicării acestui ghid, încă lipsește o parte semnificativă din legislația secundară pentru achizițiile sectoriale. Din această cauză, multe din întrebările entităților contractante nu au un răspuns exact. Totuși, pentru a face față procedurilor de achiziție sectorială și pentru a le menține pe făgașul legalității îndemnăm ca în cazul unor neclarități să se recurgă la aplicarea principiilor. Or principiile sunt prevederi fundamentale care orientează subiecții de drept în aplicarea normelor juridice și din care se obțin soluții pentru aspecte ce nu sunt reglementate în mod expres.

Principiile aplicabile achizițiilor sectoriale sunt:

Tratamentul Egal

Entitățile contractante îi tratează pe operatorii economici în mod egal, fără discriminare.

Transparența

Transparența implică asigurarea publicării documentelor legate de achizițiile sectoriale. Astfel, planurile anuale de achiziții, anunțurile de participare, documentația de atribuire și dărilor de seamă urmează să fie făcute publice în Buletinul Achizițiilor Publice și/sau pe pagina web a entității contractante sau în sistemul MTender.

Entitățile contractante trebuie să asigure un nivel înalt de transparență față de operatorii economici ofertanți, să le comunice documentele ofertelor, solicitările de clarificări și răspunsurile primite de la concurenții lor, precum și decizia de atribuire.

De asemenea, entitățile contractante urmează să comunice informațiile și documentele privind achizițiile sectoriale solicitate prin cerere privind accesul la informații în baza Legii nr. 982/2000 privind accesul la informații.

Proportionalitatea

Principiul proporționalității impune ca actele instituțiilor să nu depășească limitele a ceea ce este adecvat și necesar în scopul realizării obiectivelor urmărite, înțelegându-se că, în cazul în care este posibilă o alegere între mai multe măsuri adecvate, trebuie să se recurgă la cea mai puțin constrângătoare, iar inconvenientele cauzate nu trebuie să fie disproporționate în raport cu scopul urmărit.

¹ Explicație elaborată de ANSC în deciziile sale

Asigurarea **Concurenței**

Conceptul achiziției sectoriale nu se face cu intenția de excludere a acestuia din domeniul de aplicare a prezentei legi sau de restrângere artificială a concurenței. Se consideră că se restrânge artificial concurența în cazul în care conceptul achiziției este făcut cu intenția de a favoriza sau dezavantaja nejustificat anumiți operatori economici.

Legalitatea

Entitățile contractante se asigură că, în executarea contractelor de achiziții sectoriale, operatorii economici respectă obligațiile aplicabile în domeniul mediului, social și al muncii, instituite prin actele normative naționale sau prin dispozițiile internaționale de drept în domeniul mediului, social și al muncii la care Republica Moldova este parte.

Acolo unde nu sunt aplicabile principiile, entitățile contractante urmează să se ghideze de bunele moravuri și interesul public.

1.1. **Noțiunea de utilități**

Conform art. 2 din Legea Nr. 74/2020, „achiziție sectorială” înseamnă „procurare, prin intermediul unui contract de achiziții, a bunurilor, a lucrărilor sau a serviciilor în sectoarele energiei, apei, transporturilor și serviciilor poștale de către una sau mai multe entități contractante de la operatorii economici selectați de către aceste entități contractante”. Prin cuvântul „utilități” ne vom referi la sectoarele respectivă – energetică, apă, transporturi și servicii poștale. Acest cuvânt este o calchiere din cuvântul englez „utilities” care este utilizat cu sensul respectiv în reglementările și doctrina Europeană.

1.2. **Reglementarea separată**

Pentru a înțelege mai bine prevederile Legii Nr. 74/2020 și de ce s-a instituit o lege specială pentru utilități, vom face o scurtă incursiune în domeniu.

Modernizarea statelor, creșterea rolului lor în viața oamenilor și colectarea a tot mai multe taxe a dus la necesitatea gestionării felului cum sunt cheltuiți „banii publici”. Pentru ca aceștia să fie utilizați transparent a fost necesară impunerea unor reguli clare și transparente de utilizare a lor. La nivelul Uniunii Europene s-a mers și mai departe, fiind creată o piață unică a mai multor state care implica libera circulație a capitalului, serviciilor și bunurilor. În acest context a apărut necesitatea impunerii unor reguli comunitare privind achizițiile din banii publici. Prima directivă Europeană care acoperea sectorul construcțiilor a fost adoptată în 1971. Achizițiile de utilități au rămas însă nereglementate în Comunitatea Economică

Europeană încă aproape două decenii. Un consens a fost obținut abia în 1990 când a fost adoptată prima directivă în sectorul utilității.

Principala cauză a întârzierii în reglementarea sectorului de utilități este sensibilitatea și importanța politică a acestor achiziții. De asemenea, la mijloc se aflau divergențele dintre state cu privire la entitățile care vor fi supuse reglementării. În unele state membre, activitățile sectoriale erau realizate de autorități publice, iar în altele de către entități private. Nu în ultimul rând, un factor a fost și lipsa concurenței, sau concurența redusă. Pe piața utilităților de cele mai multe ori este monopol/oligopol. Datorită acestor circumstanțe, în Comunitatea Economică Europeană, iar mai târziu în Uniunea Europeană achizițiile de utilități au rămas a fi reglementate separat de achizițiile numite „publice”. Achizițiile sectoriale au rămas a fi mai simple și flexibile. Totuși, principiile și regulile de bază sunt aceleași.

În Republica Moldova, reglementarea separată a achizițiilor sectoriale se datorează transpunerii Directivei 2014/24/UE privind achizițiile publice și Directiva 2014/25/UE privind achizițiile sectoriale. Acestea au fost transpuse în Legea Nr. 131/2015 privind achizițiile publice și, respectiv, Legea Nr. 74/2020 privind achizițiile în sectoarele energiei, apei, transporturilor și serviciilor poștale. Suplimentar, achizițiile de utilități sunt reglementate de Normele metodologice privind modul de atribuire a contractelor de achiziții sectoriale / acordurilor - cadru în sectoarele energiei, apei, transporturilor și serviciilor poștale aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 464 din 6 iulie 2022.

2.

Domeniul de aplicare a Legii Nr. 74/2020

Legea Nr. 74/2020 este legea specială care reglementează achizițiile sectoriale. De menționat este faptul că ea nu reglementează ceea ce se întâmplă până la inițierea unei proceduri de achiziție publică și nici ce se întâmplă după desfășurarea achiziției. Contractele de achiziție publică sunt contracte de drept civil, reglementate de legislația civilă și nu de dreptul administrativ.

Pentru a determina aplicabilitatea Legii Nr. 74/2020, urmează a fi întrunite o serie de criterii. Așa, Legea Nr. 74/2020 se aplică achizițiilor care întrunesc următoarele condiții:

I.

Au o valoare estimată fără TVA egală sau care depășește următoarele praguri stabilite în art. 1, alin. (1):

- a) pentru contractele de achiziții de bunuri și servicii, precum și pentru concursurile de soluții – 800 000 de lei;
- b) pentru contractele de achiziții de lucrări – 2 000 000 de lei;
- c) pentru contractele de achiziții care au ca obiect servicii sociale și alte servicii specifice enumerate în [anexa nr. 2](#) la Legea Nr. 74/2020 – 1 000 000 de lei.

Achizițiile cu o valoare estimată mai mică de aceste praguri se desfășoară prin Achiziții de Valoare Mică, care, începând cu 1 iulie 2023, vor fi reglementate prin [Regulamentul cu privire la achizițiile publice de valoare mică aprobat prin Hotărârea Guvernului Nr. 870 din 14.12.2022](#). Acest Regulament nou va acoperi și sectoarele de utilități.

Dacă în cadrul unei proceduri de achiziție de valoare mică, oferta cu cel mai mic preț, care corespunde cu cerințele de calificare și selecție, depășește pragul stabilit de art. 1 alin. (1), atunci entitatea contractantă urmează să anuleze procedura respectivă de achiziție și să inițieze o procedură de achiziție în conformitate cu Legea Nr. 74/2020.

Atragem atenția că, dacă o procedură de achiziție are o valoare estimată peste aceste praguri, iar unele sau toate ofertele sunt sub aceste praguri, achiziția dată oricum va fi reglementată de Legea nr. 74/2020. Spre exemplu, dacă entitatea contractantă achiziționează contoare de apă în valoare estimată de 800 000 de lei fără TVA, iar toate ofertele sunt sub acest prag, achiziția oricum va fi reglementată de Legea nr. 74/2020.

De asemenea, atragem atenția că achizițiile, atât cele guvernate de Legea nr. 131/2015, cât și cele guvernate de Legea nr. 74/2020 se fac cu costuri fără TVA. Atât valoarea estimată a achiziției, cât și ofertele depuse sunt stabilite în prețuri fără TVA. Deci dacă o autoritate contractantă are bugetați 12 000 000 lei (cu TVA) pentru o achiziție, asta fiind și valoarea estimată a ei, atunci se publică în calitate de valoare estimată a achiziției - 10 000 000 lei fără TVA. Omisiunea acestui aspect important poate duce la imposibilitatea încheierii contractului, atunci când entitatea contractantă are bugetată o sumă X cu tot cu TVA, iar operatorul economic declarat câștigător propune o ofertă cu suma X + TVA 20%.

Următorul criteriu examinat de care depinde aplicarea Legii nr. 74/2020 este calitatea entității.

II.

Se desfășoară de entități care au activități în sectoarele energetică, apă, transporturi și servicii poștale.

Achizițiile sectoriale sunt efectuate doar de către entități care desfășoară fie o activitate, fie una dintre activități în sectoarele de utilități. În continuare vom examina fiecare dintre aceste sectoare.

A | Activitățile licențiate din sectorul termoelectric și al gazelor naturale sunt:

- 1 producerea, distribuția și furnizarea energiei termice;
- 2 producerea, transportul, distribuția, stocarea și furnizarea gazelor naturale.

Activitățile respective sunt reglementate de Legea nr.96 din 29.05.2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării și Legea nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale.

Alimentarea de către o entitate contractantă, alta decât o autoritate contractantă, cu gaze naturale sau energie termică a rețelelor fixe destinate furnizării de servicii publice nu se consideră activitate sectorială în cazul în care sunt întrunite cumulativ următoarele condiții:

- a) producerea gazelor naturale sau a energiei termice de către entitatea contractantă este consecința inevitabilă a realizării unei activități, alta decât cele menționate mai sus sau a activităților licențiate din sectorul electroenergetic, de alimentare cu apă și de canalizare și activități sectoriale privind domeniul transporturilor.
- b) alimentarea rețelei publice are drept scop doar exploatarea economică a producției și reprezintă nu mai mult de 20% din cifra de afaceri a entității contractante, în baza mediei pentru ultimii 3 ani, inclusiv anul în curs.

Legea nr. 74/2020 nu se aplică de achiziții atribuite de entități contractante care desfășoară o activitate de producere, distribuire, transport, furnizare și/sau stocare energiei termice sau gazelor naturale în vederea furnizării de:

- a) energie electrică/termică;
- b) combustibili pentru producerea energiei electrice/termice.

B | Activitățile licențiate din sectorul electroenergetic sunt:

- a) producerea, operarea pieței, transportul, conducerea centralizată a sistemului electroenergetic.
- b) distribuția și furnizarea energiei electrice în contextul obligației de serviciu public.

Alimentarea de către o entitate contractantă, alta decât o autoritate contractantă, cu energie electrică a rețelelor destinate furnizării de servicii publice nu se consideră activitate sectorială în sensul activităților menționate mai sus în cazul în care sunt întrunite cumulativ următoarele condiții:

- 1 producerea de energie electrică de către entitatea contractantă are loc deoarece consumul acesteia este necesar pentru realizarea unei activități, alta decât cele menționate la alin. (1) din prezentul articol sau la art. 9, 11 și 12;
- 2 alimentarea rețelei publice depinde doar de consumul propriu al entității contractante și nu a depășit 30% din producția totală de energie electrică a entității contractante, în baza mediei pentru ultimii 3 ani, inclusiv anul în curs.

C | Activitățile licențiate din sectorul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare:

- a) furnizarea serviciilor publice de alimentare cu apă potabilă, de alimentare cu apă tehnologică, de canalizare și de epurare a apelor uzate în legătură cu producerea, transportarea sau distribuția apei;
- b) exploatarea de rețele fixe, destinate serviciilor de natura celor menționate la lit. a).

Legea nr.74/2020 reglementează contractele sau concursurile de soluții atribuite sau organizate de entitățile contractante care realizează o activitate sectorială prevăzută mai sus la lit. a) și b), având legătură cu:

- a) proiecte de inginerie hidraulică, irigații sau drenare, cu condiția ca volumul de apă destinat aprovizionării cu apă potabilă să reprezinte mai mult de 20% din volumul total de apă pus la dispoziție prin astfel de proiecte sau instalații de irigare sau drenare;
- b) evacuarea sau tratarea apelor uzate.

Alimentarea de către o entitate contractantă, alta decât o autoritate contractantă, cu apă potabilă a rețelelor destinate furnizării de servicii publice nu se consideră activitate sectorială în cazul în care sunt întrunite cumulativ următoarele condiții:

- a) producerea de apă potabilă de către entitatea contractantă are loc deoarece consumul acesteia este necesar pentru realizarea unei activități sectoriale, alta decât cele menționate la alin. (1) din prezentul articol sau la art. 9, 10 și 12;
- b) alimentarea rețelei publice depinde doar de consumul propriu al entității contractante și nu a depășit 30% din producția totală de apă potabilă a entității contractante, în baza mediei pentru ultimii 3 ani, inclusiv anul în curs.

Serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare face parte din sfera serviciilor de utilități publice, se înființează, se organizează și se gestionează sub conducerea, coordonarea, controlul și responsabilitatea autorităților administrației publice locale și are drept scop alimentarea cu apă, canalizarea și epurarea apelor uzate pentru toți utilizatorii de pe teritoriul localităților. Sistemele publice de alimentare cu apă și de canalizare a apelor uzate, constituie ansambluri tehnologice și funcționale integrate care acoperă întregul circuit tehnologic, de la captarea din sursă a apei brute până la evacuarea în emisari a apelor uzate epurate.

Legea nr. 74/2020 acoperă doar livrarea apei potabile în sistemele publice de alimentare cu apă, pe când celelalte activități legate de producerea apei potabile, cum ar fi îmbutelierea apei potabile nu sunt acoperite de legea dată. De asemenea sunt excluse de la prevederile Legii nr. 74/2020 contractele privind procurarea apei atribuite de entitățile contractante care activează în sectorul serviciului public de alimentare cu apă.

D | Activitățile sectoriale privind domeniul transporturilor:

Prevederile Legii nr. 74/2020 se aplică activităților ce țin de punerea la dispoziție sau exploatarea rețelelor destinate furnizării de servicii publice în domeniul transportului pe calea ferată, cu troleibuzul și autobuzul.

Menționăm că, se consideră că o rețea există, în cazul în care serviciul este oferit în condiții de exploatare stabilite de o autoritate competentă, cum ar fi condițiile privind rutele ce urmează să fie deservite, privind capacitatea de transport disponibilă sau frecvența serviciului.

Astfel, spre exemplu, operatorii de curse de autobuz Chișinău-București nu trebuie să desfășoare achizițiile în baza Legii nr. 74/2020. Însă operatorii transportului public urban din mun. Chișinău, care își desfășoară activitatea în conformitate cu condițiile și rutele stabilite de administrația publică locală, trebuie să-și desfășoare achizițiile în baza Legii nr. 74/2020.

E | Activitățile sectoriale în domeniul porturilor și aeroporturilor:

Prevederile Legii nr. 74/2020 se aplică activităților ce țin de exploatarea unei zone geografice în scopul punerii la dispoziția transportatorilor aeriени sau maritimi/fluviali a aeroporturilor sau a porturilor maritime/fluviale, sau a altor terminale de transport.

Conform Îndrumarului privind Politicile privind Activitățile Nelegate de Aeroport conform Directivei de Utilități, CC/92/24 din 11 noiembrie 1992,² nu sunt acoperite de sectorul utilităților activități hoteliere, managementul, dezvoltarea, închirierea spațiilor nelegate de activități aeroportuare oferite terților (oficiile, magazinele). La fel, nu sunt considerate activități în sectorul aeroportuar cele care sunt desfășurate la distanță de aeroportul propriu-zis. De cealaltă parte, sunt activități în domeniul aeroporturilor cele privind alimentația publică, atât în interiorul aeroportului, cât și în imediata lui apropiere, activitățile de oferire a spațiilor de parcare.

Deși acest îndrumar este foarte vechi, el arată poziția autorului primei directive care reglementează achizițiile sectoriale și care a stat drept bază pentru celelalte directive pe utilități, ultima din care a fost transpusă în legislația Republicii Moldova prin Legea nr. 74/2020.

Legea nr. 74/2020 reglementează doar achizițiile entităților care pun la dispoziție terminale nu și cele care oferă transportul propriu-zis. Companiile de zbor și entitățile care oferă transport fluvial sau maritim nu cad sub incidența Legii nr. 74/2020. Iar entitățile care desfășoară activitate de terminal maritim/fluvial sau aeroportuară trebuie să desfășoare achizițiile lor în baza Legii nr. 74/2020.

F | Activitățile sectoriale în domeniul serviciilor poștale țin de punerea la dispoziție a:

- a)** serviciilor poștale;
- b)** altor servicii în afara celor poștale, cu condiția ca serviciile în cauză să fie livrate de furnizorul de servicii care prestează și servicii poștale în sensul alin. (2) lit. b).

Fără a aduce atingere prevederilor Legii comunicațiilor poștale nr. 36/2016,³ următoarele noțiuni semnifică:

- a)** trimitere poștală – astfel cum este definită în Legea comunicațiilor poștale nr. 36/2016; deci bun având înscrisă o adresă la care urmează să fie distribuit de furnizorul de servicii poștale. Din această categorie fac parte trimerile de corespondență, precum și imprimare (cărți, cataloage, ziare, publicații periodice) și colete poștale conținând bunuri cu sau fără valoare comercială;
- b)** servicii poștale – astfel cum sunt definite în Legea comunicațiilor poștale nr. 36/2016; deci servicii poștale – servicii destinate publicului, constând în colectarea, ambalarea (în caz de necesitate), sortarea, transportul trimerilor poștale și distribuirea sau înmânarea acestora destinatarilor;

² Policy Guidelines on non-relevant airport activities under the „Utilities Directive 0065/90/531/EEC”

³ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=133369&lang=ro#

- c) alte servicii în afara celor poștale – servicii furnizate în următoarele domenii:
 - servicii de gestiune a serviciilor de curierat (servicii anterioare și ulterioare expedierii, inclusiv servicii de gestiune a corespondenței);
 - servicii privind trimiterile poștale care nu sunt cuprinse la lit. a), precum publicitatea prin poștă care nu poartă adresă.
- G** | **Activitățile sectoriale legate de extracția de petrol și gaze naturale, prospectarea și extracția de cărbune sau alți combustibili solizi ce țin de exploatarea zonelor geografice în scopul:**
- a) extracției de petrol și gaze naturale;
 - b) prospectării și extracției de cărbune sau de alți combustibili solizi.

Achizițiile mixte

Contractele care au ca obiect două sau mai multe tipuri de achiziție (de bunuri, lucrări sau servicii) reglementate de Legea nr. 74/2020 se atribuie în conformitate cu dispozițiile aplicabile pentru tipul de achiziție ce caracterizează obiectul principal al contractului în cauză. Un contract care are drept obiectiv includerea mai multor activități cade sub incidența regulilor aplicabile activității pentru care contractul este destinat în primul rând.

În cazul contractelor care au ca obiect atât achiziții reglementate de Legea nr. 74/2020, cât și achiziții reglementate de alte acte normative, iar diferitele părți ale contractului se pot separa obiectiv, entitatea contractantă are dreptul să aleagă între a atribui contracte distincte pentru părți separate sau a atribui un singur contract. În primul caz, entitatea contractantă atribuie fiecare contract în conformitate cu reglementările aplicabile aceluși tip de activitate.

Spre exemplu, un prestator de servicii de transport public achiziționează mai multe autobuze, dintre care o parte vor fi utilizate pentru transportul public, iar altele pentru o activitate non-sectorială desfășurată, și anume transportul la comandă pentru diverse tipuri de evenimente. Autobuzele oferite pentru transport la comandă nu sunt folosite pentru transportul public. Prin urmare, achiziția autobuzelor pentru transportul public va fi făcută conform Legii nr. 74/2020, iar achiziția autobuzelor pentru transportul la comandă va fi efectuată conform normelor aplicabile unor astfel de achiziții.

În cazul în care, din motive obiective, este imposibil de determinat pentru care activitate, în primul rând, este destinat contractul sau entitățile contractante aleg să atribuie un singur contract, atunci:

- a) dacă una dintre activitățile pentru care este preconizat contractul cade sub incidența prezentei legi, iar celelalte cad sub incidența Legii nr. 131/2015 privind achizițiile publice, contractul se atribuie în conformitate cu prevederile Legii nr. 131/2015;

- b) dacă una dintre activitățile pentru care este preconizat contractul cade sub incidența prezentei legi, iar celelalte cad sub incidența Legii nr. 121/2018 cu privire la concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii, contractul se atribuie în conformitate cu Legea nr. 74/2020;
- c) dacă una dintre activitățile pentru care este preconizat contractul cade sub incidența prezentei legi, iar celelalte nu cad nici sub incidența prezentei legi, nici a Legii nr. 131/2015 privind achizițiile publice sau a Legii nr. 121/2018 cu privire la concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii, nici a Legii nr. 179/2008 cu privire la parteneriatul public-privat, contractul se atribuie în conformitate cu Legea nr. 74/2020.

III. Achizițiile sectoriale sunt făcute de entități contractante

În statele cu economie de piață, de obicei, statul nu deține monopol pe activitatea în sectoarele de utilități. O parte dintre aceste activități sunt desfășurate inclusiv de către entități private care nu sunt controlate de către stat. Aceeași situație este și în Republica Moldova, unde o parte semnificativă din activitățile prevăzute de Legea nr. 74/2020 sunt desfășurate de entități private. Acestea, chiar dacă nu sunt controlate de stat urmează să se conformeze Legii nr. 74/2020, or activitatea lor este de o importanță mare pentru populație și prin aceste reglementări statul se asigură că ele nu sunt antrenate în spălare de bani, evaziuni fiscale și contribuie la dezvoltarea concurenței.

Astfel, conform art. 4 alin: (1) din Legea nr. 74/2020, sunt considerate drept entități contractante:

- a) autoritatea contractantă sau întreprinderea publică care desfășoară una dintre activitățile sectoriale menționate mai sus;
- b) orice persoană juridică (inclusiv agenții economici care au dreptul, în numele lor/firmelor lor, să desfășoare activitate de antreprenoriat în Republica Moldova), alta decât cea prevăzută la lit. a), care desfășoară una dintre activitățile sectoriale menționate mai sus și care funcționează în baza unor drepturi speciale sau exclusive, acordate conform legislației de o autoritate competentă.

Drepturile speciale sau exclusive sunt drepturi oferite prin intermediul prevederilor legislative prin care se limitează activitățile sectoriale la una sau mai multe entități și care afectează în mod substanțial abilitatea acestora de a desfășura asemenea activități. Nu sunt considerate drepturi speciale sau exclusive - acele drepturi care sunt conferite pe baze obiective în urma unei proceduri transparente și publice. Un exemplu clasic sunt procedurile de achiziții publice sau sectoriale în urma cărora un operator economic obține dreptul de a presta un anumit serviciu/executa lucrări sau livra bunuri. Respectiv, un asemenea operator economic nu obține statutul de entitate contractantă chiar dacă aceste servicii/lucrări/bunuri sunt în cadrul sectorului de utilități.

Dacă drepturile exclusive sau speciale sunt oferite pentru cei care aplică la un concurs deschis pentru toți, atunci acestea nu duc la aplicarea Legii nr. 74/2020. Or, în asemenea caz, deja există o competiție și nu mai este necesar pentru operatori să ofere prețuri competitive și deci să gestioneze achizițiile într-un mod eficient. Spre exemplu, dacă o autoritate publică locală face o licitație deschisă pentru a conferi unui operator economic obligația și dreptul exclusiv de oferire a serviciilor de transport public pe un anumit traseu local, iar criteriul de evaluare este prețul, atunci operatorul economic câștigător nu devine entitate contractantă.

Mai jos prezentăm listele neexhaustive cu Entitățile Contractante din Republica Moldova la momentul publicării ghidului. Aceasta este o listă elaborată de Ministerul Finanțelor, completată de echipa AGER.

Sectorul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare

- 1 SA „Apă-Canal Chișinău”
- 2 ÎM Regia „Apă-Canal Bălți”
- 3 ÎM „Apă-Canal Cantemir”
- 4 SRL „Glorin-Ingineri”
- 5 SA „Apă-Canal Cahul”
- 6 ÎM „Apă-Canal Ungheni”
- 7 ÎIS „Acva-Nord”,
- 8 SA „Regia Apă Canal-Orhei”
- 9 ÎM „Apă-Canal Vulcănești”
- 10 SA „Operator Regional Apă-Canal Hîncești”
- 11 DP „Apă-Canal din Ștefan Vodă”
- 12 ÎM DP „Apă-Canal Telenești”
- 13 ÎM DP „Apă-Canal Anenii Noi”
- 14 SA „Servicii Comunale Florești”
- 15 ÎM „Apă-Canal Căușeni”
- 16 ÎM „Apă-Canal Taraclia”,
- 17 ÎM „Apă-Canal Drochia”
- 18 SA „Apă-Termo”
- 19 SA „Regia Apă-Canal Soroca”
- 20 ÎM „Gospodăria Comunală Rîșcani”
- 21 SA „Apă-Canal Leova”
- 22 ÎM „Regia Comunal-Locativă Cricova”
- 23 ÎM „Apă-Canal Ocnița”
- 24 ÎM DP „Apă-Canal Sîngerei”
- 25 ÎM „Gospodăria Comunal-Locativă Briceni”
- 26 ÎM „DP GCL” din or. Fălești
- 27 ÎM „Servicii Public Cimișlia”
- 28 ÎM „SU-Canal Comrat”
- 29 ÎM „Servicii Comunal-Locative Rezina”

- 30 ÎM „Comunservice Criuleni”
- 31 ÎM „Gospodăria Comunal-Locativă Călărași”
- 32 ÎM „Aqua Basarabeasca”
- 33 ÎM „Servicii Comunale Glodeni”
- 34 ÎM „Apă-Canal Strășeni”
- 35 ÎM „Apă-Canal Edineț”
- 36 SA „Apă Canal Nisporeni”
- 37 ÎM „Apă-Canal din Basarabeasca”
- 38 ÎM „Apă-Canal Măgdăcești”
- 39 SRL „Petcom-Lux” ,
- 40 SRL „Izvor Cristalin”
- 41 ÎM „Regia Apa Șoldănești”
- 42 ÎM „Pro Mediu-Cocieri”
- 43 ÎM „Apă-Canal Dondușeni”
- 44 ÎM „Servcom Căinari”
- 45 ÎM „Iurceni Servicii”

Sectorul termoelectric

- 1 SA „Termoelectrica”
- 2 ÎM „Termogaz Bălți”
- 3 SA „Comgaz-Plus”
- 4 ÎM „Rețele Termice Florești”
- 5 ÎM „Rețele și Centrale Termice Comrat”
- 6 SA „Cet-Nord”
- 7 ÎM „Servicii Comunale Glodeni”
- 8 ÎM „Antermo”
- 9 SA „Rețelele Termice Cahul”

Sectorul gazelor naturale

- 1 SRL „Moldovatrangaz”
- 2 SRL „Vestmoldtrangaz”
- 3 SRL „Belvilcom”
- 4 SRL „Rotalin Gaz Trading”
- 5 ÎCS „Nord Gaz Sîngerei” SRL
- 6 SA „Moldovagaz”
- 7 SRL „Candelux Com”
- 8 SRL „Proalfa-Service”
- 9 SRL „Pielart Service”

- 10 FPC „Lăcătuș” SRL
- 11 SRL „Tim Invest”
- 12 ÎM „Sef-Gaz” SRL
- 13 SRL „Sălcioara-Vascan”
- 14 SRL „Partener-Gaz”
- 15 SA „Energocom”
- 16 SRL „Aik Energy”
- 17 SRL „Natural Gaz D.C.”
- 18 SRL „SD Energy Engineering Group”
- 19 SRL „Transautogaz”
- 20 SRL „National Power Corp”
- 21 SRL „Nordgaz Furnizare”
- 22 SA „Pielart”
- 23 SA „Macon”
- 24 SRL „Power Energy Service”
- 25 SRL „Trade Energo Plus”
- 26 SRL „Dynamic Gas Group”
- 27 SRL „Imas Company”
- 28 SRL „Furnizare Energie”
- 29 SRL „Cis Gaz Trading”
- 30 SRL „Chișinău-Gaz”
- 31 SRL „Edineț-Gaz”
- 32 SRL „Florești-Gaz”
- 33 SRL „Ialoveni-Gaz”
- 34 SRL „Ștefan Vodă-Gaz”
- 35 SRL „Ungheni-Gaz”
- 36 SRL „Cahul-Gaz”
- 37 SRL „Bălți-Gaz”
- 38 SRL „Orhei-Gaz”
- 39 SRL „Cimișlia-Gaz”
- 40 SRL „Găgăuz-Gaz”
- 41 SRL „Taraclia-Gaz”
- 42 SRL „BV Group Company”
- 43 SRL „Compania Doboș”

Sectorul energiei electrice

- 1 SRL „Picador-Grup”
- 2 SRL „Furnizare Energie”
- 3 ÎS „Nodul Hidroenergetic Costești”
- 4 ÎS „Moldelectrica”

- 5 SA „Red Nord”
- 6 ÎCS „Premier Energy Distribution” SA
- 7 ÎCS „Premier Energy” SRL
- 8 SA „Furnizarea Energiei Electrice Nord”
- 9 SA „Energocom”

Sectorul transporturilor

- 1 ÎS „Calea ferată din Moldova”
- 2 ÎS „Gările și Stațiile Auto din Moldova”
- 3 ÎM „Parcul Urban de Autobuze”
- 4 ÎM „Regia Transport Electric”
- 5 SA „Parcul de Autobuze din Bălți”
- 6 Î.S. „Gările și Stațiile Auto”

Sectorul serviciilor poștale

- 1 ÎS „Poșta Moldovei”
- 2 ÎS Editura de Imprimare „STATISTICA”
- 3 Î.M. „MOLDEXPRESPOȘTA”

Sectorul porturilor și aeroporturilor

- 1 ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău”
- 2 SRL „Avia Invest”
- 3 ÎS „Aeroportul Internațional Mărculești”
- 4 SRL „Danube Logistics”
- 5 ÎS „Portul Maritim Comercial Giurgiuiești”
- 6 ÎS „Portul Fluvial Ungheni”

3. Tipurile de achiziții de utilități

Entitățile contractante pot să realizeze următoarele tipuri de achiziții sectoriale:

- **Licitația deschisă**

Licitația deschisă este tipul de bază ce trebuie să fie aplicat de entitățile contractante. Recurgerea la alte tipuri de achiziție se permite doar când sunt întrunite cerințele specifice pentru acestea.

Procedura licitației deschise cuprinde ofertele tuturor operatorilor economici care doresc să participe la licitație. Entitatea contractantă publică în prealabil un anunț de participare la licitația deschisă pentru informarea potențialilor participanți, astfel încât aceștia să-și poată pregăti ofertele.

Perioada cuprinsă între data publicării anunțului de participare și data-limită de depunere a ofertelor trebuie să fie de cel puțin 35 de zile. În cazul în care entitatea contractantă a publicat un anunț de intenție referitor la contractul de achiziții ce urmează să fie atribuit, aceasta are dreptul de a reduce perioada până la 20 de zile. Reducerea este permisă în cazul în care anunțul de intenție publicat conține toate informațiile care sunt prevăzute pentru anunțul de participare, în măsura în care acestea sunt cunoscute la data publicării anunțului de intenție, și a fost transmis spre publicare cu cel mult 12 luni și cu cel puțin 35 de zile înainte de data transmiterii spre publicare a anunțului de participare.

În cazul în care entitatea contractantă indică în anunțul de participare precizări privind adresa de internet la care documentația de atribuire este disponibilă, publică electronic întreaga documentație de atribuire și permite, începând cu data publicării anunțului de participare, accesul direct și nerestricționat al operatorilor economici la documentație, precum și acceptă depunerea electronică a ofertelor, aceasta are dreptul de a reduce cu 5 zile perioadele indicate mai sus. Recomandăm utilizarea sistemului MTender (Registrului de stat al achizițiilor publice format de Sistemul informațional automatizat „Registrul de stat al achizițiilor publice”), acesta asigură o vizibilitate mai mare pentru licitație, respectiv există mai multe șanse să fie propusă o ofertă avantajoasă pentru entitatea contractantă.

În cazul în care, din motive tehnice, documentația de atribuire nu poate fi publicată electronic, entitatea contractantă are obligația de a pune documentația de atribuire la dispoziția operatorului economic cât mai repede posibil, într-o perioadă care nu trebuie să depășească 2 zile de la primirea unei solicitări din partea acestuia. Operatorul economic interesat are obligația de a acționa cu diligența necesară, astfel încât respectarea de către entitatea contractantă a perioadei prevăzute să nu conducă la situația în care documentația de atribuire să fie pusă la dispoziția sa cu mai puțin de 2 zile înainte de data-limită de depunere a ofertelor.

• Licitația restrânsă

Licitația restrânsă se inițiază prin publicarea unui anunț de participare la preselecție, în conformitate cu legea, prin care se solicită operatorilor economici interesați depunerea candidaturilor.

Orice operator economic are dreptul să își depună candidatura pentru prima etapă a procedurii de licitație restrânsă. Perioada cuprinsă între data publicării anunțului de participare și data-limită de depunere a candidaturilor trebuie să fie de cel puțin 30 de zile. În cazul în care, din motive de urgență argumentate în mod corespunzător, nu poate fi respectat numărul de zile de cel puțin 30 de zile, entitatea contractantă are dreptul de a accelera aplicarea procedurii prin reducerea perioadei respective, dar la nu mai puțin de 15 zile până la data-limită de depunere a candidaturilor.

Entitatea contractantă publică electronic întreaga documentație de atribuire și asigură accesul direct și nerestricționat al operatorilor economici la această documentație începând cu data publicării anunțului de participare.

Entitatea contractantă are dreptul de a limita numărul de candidați care vor fi selectați pentru a depune oferte, cu condiția să existe un număr suficient de candidați disponibili. Atunci când selectează candidații, entitatea contractantă are obligația de a aplica criterii obiective și nediscriminatorii, utilizând în acest scop numai criteriile de selecție prevăzute în anunțul de participare. În cazul în care entitatea contractantă utilizează un sistem de calificare, operatorii economici pot solicita calificarea în orice moment.

După finalizarea preselecției, entitatea contractantă comunică imediat fiecărui operator economic care a depus cerere pentru preselecție rezultatele acesteia și prezintă, la cererea oricărui solicitant public, lista tuturor operatorilor economici preselecțați. Numai operatorii economici preselecțați vor participa în continuare la procedura de achiziție.

Entitatea contractantă are obligația de a transmite, simultan, o invitație de participare la etapa a doua a procedurii de licitație restrânsă tuturor candidaților selectați.

Entitatea contractantă stabilește de comun acord cu candidații selectați data-limită de depunere a ofertelor, cu condiția ca toți candidații selectați să aibă la dispoziție același termen pentru pregătirea și transmiterea ofertelor. În cazul lipsei unui acord cu privire la termenul pentru depunerea ofertelor, entitatea contractantă stabilește termenul de depunere a ofertelor de cel puțin 10 zile din momentul transmiterii invitației de participare la etapa a doua a procedurii de licitație restrânsă.

• Negocierea cu publicarea prealabilă a unui anunț de participare

Negocierea cu publicarea prealabilă a unui anunț de participare se inițiază prin publicarea unui anunț de participare, în conformitate cu legea, prin care se solicită operatorilor economici interesați depunerea candidaturilor.

Menționăm că, orice operator economic are dreptul să își depună candidatura pentru a participa la procedura de negociere cu publicarea prealabilă a unui anunț de participare.

Perioada cuprinsă între data publicării anunțului de participare și data-limită de depunere a candidaturilor trebuie să fie de cel puțin 30 de zile. În cazul în care, din motive de urgență argumentate în mod corespunzător, nu poate fi respectat numărul de zile prevăzut de cel puțin 30 de zile, entitatea contractantă este în drept să reducă perioada respectivă, dar la nu mai puțin de 15 zile.

Numai operatorii economici invitați de entitatea contractantă după evaluarea de către aceasta a informațiilor furnizate au dreptul să depună o ofertă inițială, care constituie baza pentru negocierile ulterioare.

Este interzisă invitarea la etapa a doua a procedurii de negociere a unui operator economic care nu a depus candidatura în prima etapă sau care nu a îndeplinit criteriile de preselecție.

În cazul în care entitatea contractantă utilizează un sistem de calificare, operatorii economici pot solicita calificarea în orice moment.

Entitatea contractantă stabilește de comun acord cu candidații selectați data-limită de depunere a ofertelor inițiale, cu condiția ca toți candidații selectați să aibă la dispoziție același termen pentru pregătirea și transmiterea ofertelor. În cazul lipsei unui acord cu privire la termenul pentru depunerea ofertelor, entitatea contractantă stabilește termenul de depunere a ofertelor inițiale de cel puțin 10 zile din momentul transmiterii invitației de participare la etapa a doua a procedurii de negociere.

În documentația descriptivă/de atribuire, entitatea contractantă identifică obiectul achiziției prin furnizarea unei descrieri a necesităților ei și a caracteristicilor impuse pentru bunurile, lucrările sau serviciile care urmează a fi achiziționate și specifică criteriile de atribuire a contractului. De asemenea, entitatea contractantă indică acele elemente ale descrierii ce definesc cerințele minime care trebuie îndeplinite de toate ofertele. Cerințele minime și criteriile de atribuire nu fac obiectul negocierilor.

Atunci când preselecționează candidații, entitatea contractantă are obligația de a aplica criterii obiective și nediscriminatorii, utilizând în acest scop numai criteriile de preselecție prevăzute în anunțul de participare. Entitatea contractantă are obligația de a indica în anunțul de participare criteriile de preselecție și regulile aplicabile, numărul minim al candidaților pe care intenționează să îi preselecționeze și, dacă este cazul, numărul maxim al acestora.

Entitatea contractantă derulează negocieri cu fiecare candidat preselecțat, în parte. În cadrul negocierilor se determină toate aspectele tehnice, financiare și juridice ale viitorului contract.

Pe durata negocierilor, entitatea contractantă are obligația de a asigura aplicarea principiului egalității de tratament față de toți candidații. În acest sens, entitatea contractantă nu are dreptul de a furniza informații într-o manieră discriminatorie, care ar putea crea

unuia/unora dintre candidați un avantaj în raport cu ceilalți.

Entitatea contractantă are dreptul să prevadă în documentația descriptivă posibilitatea de a desfășura negocierile în runde succesive, cu scopul de a reduce numărul de propuneri de ofertă care intră în negociere. Reducerea succesivă a propunerilor de ofertă se realizează numai în baza factorilor de evaluare stabiliți în documentația de atribuire.

Entitatea contractantă derulează negocieri până la identificarea și stabilirea ofertei câștigătoare, în cazul în care atribuirea este posibilă. Dacă entitatea contractantă intenționează să încheie negocierile, aceasta îi informează pe ofertanții rămași în competiție și stabilește un termen comun pentru depunerea eventualelor oferte finale (noi sau revizuite). Entitatea contractantă verifică dacă ofertele finale respectă cerințele minime, evaluează ofertele finale pe baza criteriilor de atribuire și atribuie contractul de achiziții sectoriale.

• Negocierea fără publicarea prealabilă a unui anunț de participare

Entitatea contractantă poate utiliza procedura de negociere fără publicarea prealabilă a unui anunț de participare doar în următoarele cazuri:

- a) nicio ofertă sau nicio ofertă adecvată⁴ ori nicio candidatură nu a fost depusă ca răspuns la un anunț de participare la o procedură de licitație deschisă, licitație restrânsă, negociere cu publicarea prealabilă a unui anunț de participare, dialog competitiv sau de parteneriat pentru inovare atât timp cât condițiile inițiale ale contractului nu au fost modificate în mod substanțial;
- b) într-o măsură strict necesară, din motive de maximă urgență ca urmare a unor evenimente imprevizibile pentru entitatea contractantă în cauză, nu se pot respecta termenele pentru procedura de licitație deschisă, licitație restrânsă și de negociere cu publicarea prealabilă a unui anunț de participare. Situațiile invocate pentru a justifica maxima urgență nu trebuie să fie imputabile entității contractante. Entitatea contractantă nu are dreptul de a stabili durata contractului pe o perioadă mai mare decât cea necesară pentru a face față situației de urgență care a determinat aplicarea procedurii de negociere fără publicarea prealabilă a unui anunț de participare;
- c) din motive tehnice, de creație sau referitoare la protecția drepturilor exclusive, un singur operator economic dispune de bunurile, lucrările și serviciile necesare și nu există o alternativă sau un substitut rezonabil, iar absența concurenței nu este rezultatul unei restrângerii artificiale a parametrilor achiziției.

În cazul contractelor de achiziții de bunuri, entitatea contractantă poate să efectueze achiziții prin negociere fără publicarea prealabilă a unui anunț de participare dacă:

⁴ Policy Guidelines on non-relevant airport activities under the „Utilities Directiv0065'90/531/EEC”

- a) aceste bunuri sunt produse numai în scopul cercetării-dezvoltării sau experimentării. Prezenta dispoziție nu se aplică producției cantitative menite să stabilească viabilitatea comercială a bunului sau să amortizeze costurile de cercetare-dezvoltare;
- b) contractul de achiziții se referă la livrările suplimentare efectuate de furnizorul inițial, destinate fie pentru înlocuirea parțială a bunurilor sau a instalațiilor de uz curent, fie pentru extinderea bunurilor sau a instalațiilor existente, dacă schimbarea furnizorului ar obliga entitatea contractantă să achiziționeze un material tehnic cu caracteristici diferite, care duce la incompatibilitate sau la dificultăți tehnice disproporționate de utilizare și întreținere;
- c) bunurile ce urmează a fi procurate sunt cotate și achiziționate la o bursă de materii prime;
- d) contractul de achiziții se referă la procurarea de bunuri în condiții deosebit de avantajoase, fie de la un furnizor care își încetează definitiv activitățile comerciale, fie de la un administrator al procedurii de insolvență;
- e) contractul se referă la achiziții de oportunitate, când este posibil să se achiziționeze bunuri profitând de o ocazie deosebit de avantajoasă, disponibilă pentru un timp foarte scurt, la un preț considerabil mai scăzut decât prețurile practice în mod normal pe piață.

În cazul contractelor de achiziții de servicii, entitatea contractantă poate să efectueze achiziții prin negociere fără publicarea prealabilă a unui anunț de participare dacă contractul în cauză este urmare a unui concurs de soluții și, conform regulilor aplicabile, trebuie să fie atribuit câștigătorului sau unuia dintre câștigătorii concursului de soluții. În acest din urmă caz, toți câștigătorii concursului trebuie invitați să participe la negocieri.

În cazul contractelor de achiziții de lucrări și servicii, entitatea contractantă poate să efectueze achiziții prin negociere fără publicarea prealabilă a unui anunț de participare pentru lucrări sau servicii noi, constând în repetarea lucrărilor sau serviciilor similare încredințate de către aceleași entități contractante operatorului economic câștigător al contractului inițial, cu condiția ca lucrările sau serviciile respective să fie conforme cu un proiect de bază și să fi făcut obiectul unui contract inițial atribuit prin procedura de licitație deschisă, licitație restrânsă, negociere cu publicarea prealabilă a unui anunț de participare, dialog competitiv sau de parteneriat pentru inovare, iar amploarea eventualelor lucrări sau servicii suplimentare și condițiile în care vor fi atribuite să fie incluse în proiectul de bază. Posibilitatea de a aplica situațiile respective este anunțată odată cu lansarea invitației de participare la primul proiect, iar entitățile contractante țin seama de valoarea totală estimată pentru continuarea lucrărilor sau serviciilor.

• Dialogul competitiv

Dialogul competitiv se inițiază prin publicarea unui anunț de participare, în conformitate cu legea, prin care se solicită operatorilor economici interesați depunerea candidaturilor.

Perioada cuprinsă între data publicării anunțului de participare și data-limită de depunere a candidaturilor trebuie să fie de cel puțin 30 de zile. În cazul în care, din motive de urgență argumentate în mod corespunzător, nu poate fi respectat numărul de zile prevăzut, entitatea contractantă este în drept să reducă perioada respectivă, dar la nu mai puțin de 15 zile.

Orice operator economic are dreptul să își depună candidatura pentru a participa la procedura de dialog competitiv.

În cazul în care atribuirea contractului de achiziții se realizează prin aplicarea procedurii de dialog competitiv, criteriul de atribuire utilizat trebuie să fie cel mai bun raport calitate-preț.

Procedura de dialog competitiv se desfășoară în trei etape:

- a) etapa de preselecție a candidaților;
- b) etapa de dialog cu candidații admiși în urma preselecției, pentru identificarea soluției/soluțiilor care să răspundă necesităților entității contractante și în baza căreia/căroro candidații vor elabora și vor depune oferta finală;
- c) etapa de evaluare a ofertelor finale depuse.

Entitatea contractantă are obligația de a indica în anunțul de participare criteriile de preselecție și regulile aplicabile, numărul minim al candidaților pe care intenționează să îi preseleceze și, dacă este cazul, numărul maxim al acestora.

Entitatea contractantă are obligația de a include în documentația descriptivă cel puțin o descriere a necesităților, obiectivelor și constrângerilor entității contractante, în a căror bază se va derula dialogul pentru identificarea soluțiilor viabile, precum și, dacă este cazul, primele care vor fi acordate participanților la dialog.

Atunci când preselecează candidații, entitatea contractantă are obligația de a aplica criterii obiective și nediscriminatorii, utilizând în acest scop numai criteriile de preselecție prevăzute în anunțul de participare.

Entitatea contractantă are obligația de a transmite, simultan, tuturor candidaților admiși o invitație de participare la etapa a doua a procedurii de dialog competitiv.

Este interzisă invitarea la etapa a doua a procedurii de dialog competitiv a unui operator economic care nu a depus candidatura în prima etapă sau care nu a îndeplinit criteriile de preselecție.

Entitatea contractantă are obligația de a transmite invitația de participare însoțită de un exemplar al documentației de atribuire, care va include și documentația descriptivă.

Documentația de atribuire este accesibilă direct prin mijloace electronice, iar entitatea contractantă are obligația de a include în invitația de participare adresa de internet sau informații privind modul de accesare a documentației respective.

Entitatea contractantă derulează dialogul cu fiecare candidat admis în parte. În cadrul acestui dialog se discută opțiunile referitoare la aspectele tehnice, financiare, la modul de rezolvare a unor probleme legate de cadrul juridic, precum și orice alte elemente ale viitorului contract, astfel încât soluțiile identificate să răspundă necesităților obiective ale entității contractante.

Pe durata dialogului, entitatea contractantă are obligația de a asigura aplicarea principiului egalității de tratament față de toți participanții. În acest sens, entitatea contractantă nu are dreptul de a furniza informații într-o manieră discriminatorie, care ar putea crea unuia/unora dintre participanți un avantaj în raport cu ceilalți.

Entitatea contractantă are obligația de a nu dezvălui, fără acordul participantului în cauză, soluția propusă și alte informații confidențiale prezentate de acesta.

Entitatea contractantă are dreptul să prevadă în documentația descriptivă posibilitatea de a realiza dialogul în runde succesive, cu scopul de a reduce numărul de soluții discutate. Reducerea succesivă a soluțiilor discutate se realizează numai în baza factorilor de evaluare stabiliți în documentația de atribuire.

Entitatea contractantă derulează dialogul până când identifică soluția/soluțiile corespunzătoare necesităților sale obiective.

După ce a declarat închisă etapa de dialog și a anunțat participanții cu privire la acest aspect, entitatea contractantă are obligația de a invita participanții selectați să depună oferta finală, care se elaborează în baza soluției/soluțiilor identificate în cadrul acestei etape și care trebuie să conțină toate elementele necesare prin care se prezintă modul de îndeplinire a viitorului contract.

Entitatea contractantă are obligația de a transmite invitația de depunere a ofertelor finale cu un număr suficient de zile înainte de data-limită de depunere a ofertelor, astfel încât fiecare participant selectat să beneficieze de o perioadă rezonabilă pentru elaborarea ofertei finale. Perioada acordată pentru elaborarea ofertei finale nu trebuie să fie mai mică decât o perioadă minimă stabilită de comun acord cu participanții selectați pe parcursul celei de-a doua etape a procedurii de dialog competitiv și, în orice situație, nu poate fi mai mică de 10 zile.

Pe parcursul etapei de evaluare, entitatea contractantă are dreptul de a solicita clarificări privind oferta. Evaluarea ofertelor se realizează în baza criteriilor prevăzute în documentația de atribuire. Entitatea contractantă are dreptul de a solicita ofertantului identificat drept cel

care a depus oferta cu cel mai bun raport calitate-preț să reconfirme anumite elemente ale ofertei sau anumite angajamente asumate în cadrul acesteia. În oricare dintre situațiile menționate, clarificările, informațiile suplimentare sau reconfirmările prezentate nu trebuie să conducă la modificări ale caracteristicilor de bază ale ofertei sau ale soluțiilor care au stat la baza lansării invitației de depunere a ofertelor finale, modificări care ar determina denaturarea concurenței sau crearea unui avantaj suplimentar în raport cu ceilalți ofertanți.

4.

Procedura de organizare a achizițiilor de utilități

Etapele unei achiziții de utilități sunt următoarele:

- 1 Planificarea
- 2 Lansarea procedurii
- 3 Clarificările
- 4 Depunerea ofertelor
- 5 Evaluarea ofertelor și decizia de atribuire
- 6 Perioada de așteptare, contestații
- 7 Darea de seamă
- 8 Semnarea contractului
- 9 Executarea

În continuare vom explica fiecare dintre aceste etape:

4.1.

Planificarea

Planificarea achizițiilor sectoriale este reglementată prin Normele metodologice privind modul de atribuire a contractelor de achiziții sectoriale / acordurilor - cadru în sectoarele energiei, apei, transporturilor și serviciilor poștale aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 464 din 6 iulie 2022.

Activitatea de achiziție publică din cadrul entității contractante nu se face unipersonal. Entitatea contractantă își exercită atribuțiile prin intermediul unui grup de lucru. În funcție de obiectul achiziției, entitatea contractantă poate crea unul sau mai multe grupuri de lucru.

Grupul de lucru se creează, printr-o decizie (ordin) sau dispoziție, din cel puțin 3 membri, inclusiv conducătorul grupului de lucru – persoana care deține dreptul de prima semnătură în entitatea corespunzătoare sau persoana numită de aceasta – și secretarul grupului de lucru.

Entitatea contractantă este în drept să atragă, după caz, în componența grupului de lucru, în calitate de consultanți, specialiști și experți din domeniul în care se efectuează achiziția. În caz de necesitate, printr-o decizie (ordin) sau dispoziție, specialiștii și experții sunt atrași în grupul de lucru cu drept de vot.

Entitatea contractantă include obligatoriu în componența grupului de lucru reprezentanți ai societății civile în cazul în care a fost depusă o cerere scrisă în acest sens cu două zile până la data-limită de depunere a ofertelor, dar aceștia nu pot constitui mai mult de o treime din componența totală a grupului. Reprezentanții societății civile incluși în grupul de lucru au drept de vot consultativ sau dreptul la opinie separată, care se expune în actul deliberativ al grupului respectiv.

Drept reprezentant al societății civile poate servi orice persoană care locuiește pe teritoriul Republicii Moldova fie ca cetățean fie în baza acordării dreptului de ședere. Nu există o procedură de "acreditare" sau recunoaștere în orice alt fel a statutului de membru al societății civile. Însă, în mod evident, acesta nu poate fi o persoană:

- angajată sau altfel afiliată cu entitatea contractantă sau altă entitate afiliată entității contractante
- cu funcție publică sau cu funcție de demnitate publică
- este membru al partidului/lor aflat/e la guvernarea statului (societatea civilă *a priori* este contrapusă guvernării, ea constă din persoane care sunt independente de guvernare și care promovează interesele cetățenilor, respectiv dacă persoana este un exponent al puterii, ea nu mai poate fi considerată și societate civilă. Iar membrii unui partid de opoziție pot fi considerați și societate civilă)
- este om de afaceri (societatea civilă este contrapusă și business-ului)
- este om de afaceri (societatea civilă este contrapusă și business-ului)

Primul pas în planificarea unei achiziții este determinarea exactă a necesităților entității contractante de bunuri, servicii și/sau lucrări și a bugetului disponibil.

Al doilea pas este calcularea valorii estimate a achiziției. În cazul achizițiilor de lucrări, aceasta se face proiectant în baza Formularului nr. 1 desfășurate a devizului de cheltuieli. În cazul achizițiilor de servicii și bunuri, entitatea contractantă face o analiză a pieței pentru determinarea costurilor. Pentru acesta, poate solicita oferte de la operatorii economici interesați sau poate analiza achizițiile anterioare desfășurate pentru aceleași servicii/bunuri de entitatea contractantă sau alte entități. În Normele metodologice privind modul de atribuire a contractelor de achiziții sectoriale este prezentat un model de raport privind consultarea pieței la [anexa nr. 6](#).

Calcularea valorii estimate a unui contract de achiziții sectoriale se bazează pe valoarea totală spre plată, fără taxa pe valoarea adăugată, estimată de entitatea contractantă. Structura valorii totale spre plată include orice formă de remunerare, inclusiv orice fel de premii, taxe, comisioane, profit obținut și/sau plata de prime sau plăți în beneficiul ofertanților, ținând cont, totodată, de orice formă de opțiune posibilă și de eventualele extinderi ale contractului.

Al treilea pas este elaborarea planurilor anuale de efectuare a achizițiilor sectoriale. Planul de achiziții se elaborează până la începutul anului de gestiune conform [anexei nr. 2](#) din Normele metodologice privind modul de atribuire a contractelor de achiziții sectoriale. Acesta se modifică ori se completează dacă apar modificări în planurile de producere, în planurile de investiții sau dacă sunt identificate noi resurse financiare

Al patrulea pas este publicarea în termen de 15 zile de la aprobarea planului de achiziții sau

în termen de 5 zile de la modificarea planului de achiziții să publice în Buletinul achizițiilor publice un anunț de intenție privind achizițiile preconizate. Anunțul trebuie să conțină informațiile din [anexa nr.3](#) din Legea nr. 74/2020.

4.2. Lansarea procedurii

Procedura de achiziție propriu-zisă începe cu publicarea documentației de atribuire, inclusiv anunțul de participare. Cu referire la acest aspect, Legea nr. 74/2020 nu face o clarificare. Cert este că aceste documente trebuie publicate prin utilizarea mijloacelor electronice, deci fie pe o platformă special creată de entitatea contractantă pentru achiziții, fie sistemul SIA RSAP MTender, prin care se desfășoară achizițiile publice guvernate de Legea nr. 131/2015.

Suplimentar, anunțul de participare se publică în Buletinul achizițiilor publice. În acest sens el este remis spre publicare Agenției Achiziții Publice (bap@tender.gov.md). În cazul achizițiilor sectoriale finanțate din fondurile Uniunii Europene și/sau din unul dintre statele membre ale Uniunii Europene, anunțul de participare va fi publicat și în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene. Publicarea în acesta se poate face pe următorul site:

<https://enotices.ted.europa.eu/changeLanguage?language=ro>.

În acest caz și anunțurile de intenție la fel trebuie publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene.

Anunțul de participare va fi publicat în limba de stat și, după caz, în una din limbile oficiale ale Organizației Mondiale a Comerțului (engleză, franceză, spaniolă).

Modelul anunțului de participare și lista informațiilor ce trebuie să-l includă sunt la [anexa nr.3](#) din Legea nr. 74/2020. Dacă este necesar, entitatea contractantă include în anunț și alte informații considerate utile de către aceasta.

În scopul asigurării unei transparențe maxime, entitatea contractantă are dreptul de a publica anunțul de participare și în alte mijloace de informare în masă, naționale sau internaționale, dar numai după publicarea anunțului respectiv în Buletinul achizițiilor publice. Anunțul publicat și în alte mijloace de informare locale, naționale sau internaționale va face trimitere la Buletinul achizițiilor publice în care a fost publicat inițial anunțul și nu va conține alte informații decât cele publicate în buletinul respectiv.

Remarcăm că, dacă în cazul achizițiilor publice guvernate de Legea nr. 131/2015, este obligația autorității contractante să împartă achiziția pe loturi, iar, în măsura în care nu separă pe loturi, acest fapt trebuie justificat, în cazul achizițiilor sectoriale o asemenea obligație nu există. Respectiv, este la discreția entității contractante să decidă separarea achiziției pe loturi. Totuși, această discreție nu este nelimitată, iar unirea mai multor bunuri/servicii/lucrări într-un singur lot nu trebuie să fie făcută pentru favorizarea unui anumit operator economic sau pentru alte scopuri ce afectează concurența.

4.3. Clarificările

Orice operator economic interesat are dreptul de a solicita clarificări privind documentația de atribuire. Astfel, prima etapă în cadrul achizițiilor sectoriale sunt clarificările, în care operatorii economici încă nu pot depune oferte însă pot solicita clarificări. Durata clarificărilor este stabilită de entitatea contractantă.

Entitatea contractantă are obligația de a răspunde, în mod clar, complet și fără ambiguități, cât mai repede posibil, la orice solicitare de clarificare, într-o perioadă care nu trebuie să depășească, de regulă, 3 zile lucrătoare de la primirea unei astfel de solicitări din partea operatorului economic.

Entitatea contractantă are obligația de a transmite fiecărui operator economic care a depus o cerere de participare răspunsurile la orice solicitare de clarificare, însoțite de întrebările aferente, luând măsuri pentru a nu dezvălui identitatea celui care a solicitat clarificările respective.

În măsura în care clarificările sunt solicitate în timp util, răspunsurile entității contractante la aceste solicitări trebuie să fie transmise operatorilor economici care au depus cereri de participare nu mai târziu de 6 zile înainte de data-limită stabilită pentru depunerea ofertelor. În cazul în care operatorul economic nu a transmis solicitarea de clarificare în timp util, punând astfel entitatea contractantă în imposibilitate de a respecta termenul de 6 zile, aceasta din urmă este în drept să nu răspundă.

În cazul utilizării platformei MTender, perioada de clarificări este determinată de funcționalitatea tehnică a sistemului și valoarea estimată a achiziției. Iar anonimizarea întrebărilor este făcută automat.

Atragem atenția că prin răspunsurile la clarificări entitatea contractantă nu poate să modifice documentația de atribuire. Dacă din solicitările de clarificări reiese o problemă legată de documentația de atribuire, această nu poate fi remediată prin simplul răspuns la clarificări, iar entitatea contractantă urmează în astfel de cazuri să modifice documentația de atribuire.

4.4. Depunerea ofertelor

După clarificări urmează o perioadă de depunere a ofertelor în care operatorii economici interesați pot depune ofertele. În caz că se utilizează MTender, depunerea acestora se efectuează prin platformele de acces la MTender, iar sistemul asigură confidențialitatea lor până în clipa deschiderii ofertelor.

Dacă entitatea contractantă nu folosește MTender, urmează să asigure că modalitatea de depunere a ofertelor asigură confidențialitatea lor pe parcursul depunerii și până la deschiderea lor. În cazul în care ofertele sunt în plicuri, entitatea contractantă trebuie să

informeze ofertanții despre ziua, ora și locul deschiderii ofertelor și să-i invite să participe.

După deschiderea ofertelor, membrii grupului de lucru urmează să examineze ofertele depuse.

4.5. Evaluarea ofertelor și decizia de atribuire

Entitatea contractantă este obligată ca în procesul de evaluare să respecte prevederile propriei documentații de atribuire, respectiv să facă evaluarea ofertelor depuse prin prisma acesteia. Evaluarea ofertelor se face prin prisma admisibilității, conformității cu documentația de atribuire, calificării ofertantului și criteriului de evaluare stabilit. În procesul de evaluare nu se admite tratamentul discriminatoriu sau în oricare fel părtinitor în favoarea unui anumit operator economic.

Evaluarea ofertelor se finalizează prin adoptarea deciziei de atribuire care se semnează de către toți membrii grupului de lucru. Dacă există opinii separate acestea trebuie să fie incluse la fel în decizia de atribuire. Atragem atenția că membrii grupului de lucru poartă răspundere, inclusiv penală pentru legalitatea deciziilor luate. Respectiv dacă ei nu sunt de acord cu decizia luată trebuie să voteze conform propriei conștiințe.

După adoptarea deciziei de atribuire sau, după caz, de anulare a licitației, când, spre exemplu, nu s-au depus oferte conforme, aceasta trebuie comunicată în scris tuturor operatorilor economici participanți.

4.6. Perioada de așteptare, contestații

Contractele de achiziții/ acordurile-cadru care intră în sfera de aplicare a Legii nr. 74/2020 pot fi încheiate numai după împlinirea termenelor de așteptare de 11 zile de la data transmiterii comunicării privind rezultatul aplicării procedurii de atribuire. Contractele încheiate înainte de împlinirea termenului dat sunt lovite de nulitate absolută. Respectarea acestui termen este necesară pentru a permite depunerea contestațiilor, astfel ca procedura de contestare să fie una cu sens.

Respectarea termenului de 11 zile este facultativă în următoarele cazuri:

- a) atunci când contractul de achiziții este atribuit în urma desfășurării procedurii de negociere fără publicarea prealabilă a unui anunț de participare;
- b) atunci când contractul de achiziții/acordul-cadru respectiv urmează să fie încheiat cu un operator economic care a fost singurul ofertant la procedura de atribuire și nu există alți operatori economici implicați în respectiva procedură de atribuire;
- c) atunci când este atribuit un contract subsecvent unui acord-cadru sau un contract ca urmare a utilizării unui sistem dinamic de achiziții.

Actele emise de către entitățile contractante în cadrul achizițiilor sectoriale, în special documentația de atribuire și decizia de atribuire pot fi contestate la Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor în ordinea și condițiile reglementate de Legea nr. 131/2015 (cap. X).

Termenul general de depunere a contestației este de 5 zile începând cu ziua următoare luării la cunoștință cu actul entității contractante considerat ilegal. Termenul de contestare este însă de 10 zile dacă valoarea estimată a achiziției depășește următoarele praguri:

- a) pentru contractele de achiziții publice de bunuri și servicii, altele decât cele menționate la lit. c) – 2 300 000 de lei;
- b) pentru contractele de achiziții publice de lucrări – 90 000 000 de lei;
- c) pentru contractele de achiziții publice care au ca obiect servicii sociale și alte servicii specifice enumerate în anexa nr. 2 la Legea nr. 131/2015 – 13 000 000 de lei.

Mai multe îndrumări cu privire la procedura de contestare pot fi consultate în Ghidul elaborat în acest sens de către însăși ANSC și care este accesibil pe următoarea adresă web: https://ansc.md/sites/default/files/ghid_contestatii_final.pdf.

4.7. Darea de seamă

Darea de seamă privind procedura de achiziție sectorială, precum și darea de seamă privind anularea procedurii de achiziție, sunt întocmite de către entitatea contractantă și sunt expediate Agenției Achiziții Publice nu mai târziu de data încheierii contractului sau de data emiterii deciziei de anulare a procedurii de achiziție.

Darea de seamă privind procedura de achiziție sectorială este un document public care se publică pe pagina web oficială a entității contractante. Accesul persoanelor la aceste informații poate fi limitat, conform prevederilor Codului civil sau ale Legii nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat, numai în măsura în care aceste informații includ, în special, secrete tehnice sau comerciale ori conțin aspecte confidențiale ale ofertelor.

Modelul dării de seamă este aprobat prin Normele metodologice privind modul de atribuire a contractelor de achiziții sectoriale la [anexa nr. 15](#).

4.8. Semnarea contractului

Ultima etapă în cadrul procedurii de achiziție sectorială este semnarea contractului.

Dacă este prevăzut în anunțul de participare, operatorul economic căruia i-a fost atribuit contractul trebuie să prezinte și garanția de bună execuție. Pentru formarea garanției, autoritatea contractantă îi oferă operatorului economic numărul viitorului contract, ca garanția de bună execuție, care trebuie să includă o referință expresă la contract, să fie prezentată la momentul semnării contractului. Deși Legea nr. 74/2020 nu conține nici o prevedere cu privire la garanțiile bancare pentru ofertă sau de bună execuție, entitățile contractante sunt în drept să recurgă la ele. Acestea asigură entitatea contractantă pe de o parte că contractul va fi semnat, iar pe de alta că va fi executat corespunzător. Or, încasarea prejudiciilor sau obligarea unui operator economic să semneze un contract prin intermediul instanței de judecată este un proces de durată pentru care este de asemenea necesar a fi antrenat un jurist. Forma și conținutul garanției pentru ofertă poate fi conform Documentațiilor Standard aplicabile achizițiilor publice guvernate de Legea nr. 131/2015.

La momentul semnării contractului, clauzele acestuia trebuie să includă specificațiile tehnice și de preț care au fost prevăzute în oferta desemnată câștigătoare cu prioritate față de documentația de atribuire. Astfel, spre exemplu, dacă este vorba despre o achiziție de lucrări, la contract se anexează devizul-ofertă propus de operatorul economic desemnat câștigător, nu și caietul de sarcini a autorității contractante. Iată de ce este important ca ofertele propuse de operatorii economici să fie evaluate corect, or ele stau la baza viitorului contractant.

4.9. Executarea

Contractul de achiziție sectorială este reglementat de prevederile legislației civile. Iar entitatea contractantă, la caz beneficiarul, este pus pe prag de egalitate cu operatorul economic contractant, la caz antreprenorul, prestatorul sau vânzătorul. Respectiv, ambele părți urmează să se conformeze cu strictete clauzelor contractuale și să se comporte cu bună credință: antreprenorul, prestatorul sau vânzătorul trebuie să presteze servicii, să facă lucrări și să vândă bunuri conform cerințelor expuse în ofertă și în contract, iar autoritatea contractantă trebuie să achite pentru ele în condițiile, inclusiv limitele temporale impuse de contract.